

KOORDINAATORITE RÜHMA POOLT KINNITATUD TEGEVUSJUHEND DIREKTIIVILE 2005/36/EÜ KUTSEKVALIFIKATSIOONIDE TUNNUSTAMISE KOHTA¹

DIREKTIIVIGA 2005/36/EÜ HÕLMATUD RIIKLIKUD HALDUSTAVAD

Vastutust piirav märkus: käesolev tegevusjuhend ei ole õiguslikult siduv akt. See põhineb direktiivil 2005/36/EÜ ja Euroopa Ühenduse asutamislepingul, mida tõlgendatakse vastavalt Euroopa Kohtu pädevusele. Seega vaadatakse pädevate asutuste esitatud kaebused seoses käesolevale tegevusjuhendile mittevastavusega läbi kõnealuste õiguslike aluste põhjal

---

¹ *Euroopa Liidu Teataja* – L 255, 30.9.2005

I. TEAVE

	1. Rändajale päritoluliikmesriigi kontaktpunktist antav teave
A. PARIM TAVA	<p><u>Rändajale antakse veerus B loetletud teave ja/või dokumendid ning:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) aadress, kust leida vastuvõtva liikmesriigi ja teiste liikmesriikide koostatud riiklikud juhendid direktiivi kohta² (e-posti aadress, veebisait jms); nõudmise korral tuleb esitada paberkoopia; b) EURESi veebisaidi aadress³ ning EURESi nõustajad aadress, kust saab rohkem teavet vastuvõttavas liikmesriigis (näiteks vabade töökohtade või sotsiaalkindlustuse kohta); c) [vastava ühtse kontaktpunkti kontaktandmed toimingute täitmiseks, kui rakendatakse teenuste direktiivi]⁴; d) nõudmise korral teavitatakse rändajat sellest, kas kutseala, millele ta vastuvõttavas liikmesriigis tegutseda soovib, on kõnealuses liikmesriigis reguleeritud; kutsealade puhul, mis kuuluvad direktiivi III jaotise I peatüki alla, teavitatakse rändajat tasemest, vastavalt millele vastuvõtva liikmesriigi kvalifikatsioon liigitatakse direktiivi artikli 11 alla; e) nõudmise korral teavitatakse rändajat, kes soovib osutada teenust teises liikmesriigis, kas tuleb esitada deklaratsioon, ning ta saab nimekirja kutsealadest, mille kvalifikatsioone kontrollitakse või viite aadressile, kus selline nimekiri on kättesaadav; f) vajaduse korral teave selle kohta, kus saada nimekiri atesteeritud tõlkijatest (kui selline nimekiri on olemas) päritoluliikmesriigis (vt punkt 6).
B AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p><u>Rändajale antakse järgmine teave ja/või järgmised dokumendid:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a) vastuvõtva liikmesriigi kontaktpunkti nimi, aadress, telefoninumber, faksinumber, e-posti aadress ja olemasolu korral veebisaidi aadress; b) Euroopa Komisjoni siseturu ja teenuste peadirektoraadi veebisaidi aadress⁵ koos märkega, et veebisaidilt leiab järgmised dokumendid: direktiiv 2005/36/EÜ; kasutusjuhend; tegevusjuhend; reguleeritud kutsealade andmebaas⁶; nõudmise korral tehakse kättesaadavaks paberkoopia direktiivist, kasutusjuhendist ja tegevusjuhendist; nõudmise korral tehakse kättesaadavaks paberkoopia asjaomasest reguleeritud kutsealade andmebaasi väljavõttest;

² Juhised on saadaval Itaaliale ja Rootsile

³ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=et>

⁴ Et olla tegevusvalmis, kui liikmesriigis on ühtne kontaktpunkt loodud

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/index_en.htm

	<p>c) rändajat teavitatakse tasemest, mille kohaselt tema kvalifikatsioon liigitatakse direktiivi artikli 11 alla;</p> <p>d) selliste riiklike pädevate asutuste nimi, aadress, telefoninumber, faksinumber, e-posti aadress ja veebisait, mis väljastavad direktiivis sätestatud tunnistusi, eriti kvalifikatsioonidele, mis kuuluvad automaatsele tunnustamisele vastavalt III jaotise III peatükile ning mis vastavad minimaalsetele koolitusnõuetele ehk nn „vastavustunnistusele” (VII lisa punkt 2); tunnistus, mis kinnitab, et koolitus on reguleeritud; kutsealase töökogemuse tõendamine vastavalt III jaotise II peatükile; töökogemuse tõendamine (artikli 3 lõige 3 ja VII lisa punkti 1 alapunkt c); olemasolu korral dokumendid, mis tõendavad rändaja head iseloomu või mainet, maksujõulisust, kutsealal tegutsemise peatamist või keelustamist tõsise ametialaste käitumisreeglite vastu eksimise või kriminaalkuriteo tõttu (VII lisa punkti 1 alapunkt d) ja mis kinnitavad, et rändajat ei ole kriminaalkorras karistatud (artikli 7 punkt e); kui mõned dokumendid tuleb tõestada (vt tegevusjuhendi punkt 5), tuleb rändajale anda teavet, kuidas neid dokumente tõestada (vorminõuded ja väljastav asutus);</p> <p>e) nõudmise korral annab päritoluliikmesriigi kontaktpunkt tunnustamistoimingute ajal tekkivate probleemide korral lisateavet ja abi (vt tegevusjuhendi punktid 9, 10, 11, 12 ja 14), samuti teavitatakse rändajat, et tunnustamistoimingu ajal tekkivate probleemide korral võib ta ühendust võtta vastuvõtva liikmesriigi kontaktpunktiga ning et sellisel juhul antakse täiendavat teavet ja abi (vt tegevusjuhendi punktid 9, 10, 11, 12 ja 14).</p>
C. MITTEAKTSEPTEE- RITAV TEGEVUS	a) Rändajale antakse vähem teavet, kui on loetletud veerus B.
	2. Rändajale vastuvõtva liikmesriigi kontaktpunktist antav teave
A. PARIM TAVA	<p>Rändajale antakse veerus B loetletud teave ja/või dokumendid ning:</p> <p>a) aadress, kust leida riiklik juhend direktiivile, mille on koostanud asjaomane liikmesriik (e-post, veebisait vms), nõudmise korral tuleb esitada ka paberkoopia;</p> <p>b) EURESi veebisait⁷ ning EURESi nõustajad aadress, kust saab rohkem teavet (näiteks vabade töökohtade või sotsiaalkindlustuse kohta);</p>
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>Rändajale antakse järgmine teave ja/või dokumendid:</p> <p>a) vastuvõtva liikmesriigi kontaktpunkt suunab rändaja pädevasse asutusse, kellele rändaja peab esitama oma taotluse [või vastavasse ühtsesse kontaktpunkti, kui rakendatakse teenuste direktiivi]⁸;</p> <p>b) nõudmise korral teavitatakse rändajat sellest, kas kutseala, millel ta vastuvõttas liikmesriigis tegutseda soovib, on selles liikmesriigis reguleeritud; kutsealade osas, mis kuuluvad direktiivi III jaotise I peatüki alla, teavitatakse rändajat tasemest, vastavalt millele vastuvõtva liikmesriigi kvalifikatsioon liigitatakse direktiivi artikli 11 alla;</p> <p>c) kui vastuvõtva liikmesriigi kontaktpunkt ei ole juba teavet edasi andnud, kuna rändaja ei ole kontaktpunktiga ühendust võtnud, siis Euroopa Komisjoni</p>

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?lang=en

⁷ <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=et>

⁸ Vt joonealune märkus 4

siseturu ja teenuste peadirektoraadi veebisaidi aadress märkega, et veebisaidilt leiab järgmised dokumendid: direktiiv 2005/36/EÜ; kasutusjuhend; tegevusjuhend; reguleeritud kutsealade andmebaas; nõudmise korral tehakse kättesaadavaks paberkoopia direktiivist, kasutusjuhendist ja tegevusjuhendist; nõudmise korral tehakse kättesaadavaks paberkoopia vastava reguleeritud kutsealade andmebaasi väljavõttest;

- d) nõudmise korral päritolu liikmesriigi kontaktpunkti nimi, aadress, telefoninumber, faksinumber, e-posti aadress ja olemasolu korral päritolu liikmesriigi kontaktpunkti veebisaidi aadress (näiteks selleks, et rändajad teaksid, kust vastuvõtvast liikmesriigis tõendeid saada (vt punkti 1 veeru B punkt d);
- e) kui rändaja soovib, antakse viide veebisaidi aadressile, kust leida vastav seadus, mis võtab direktiivi üle seoses kutsealaga, millel rändaja tegutseda soovib, või edastatakse seadus elektrooniliselt; nõudmise korral tuleb esitada ka paberkoopia;
- f) teave eeskirjade kohta, millega reguleeritakse kutsealal tegutsemist (nt registreerimine kutseorganisatsioonis, kutsealaga seotud õigused ja kohustused, pidev kutsealane areng, liikmeid reguleerivad eeskirjad, sotsiaalne seadusandlus, kutse-eeskirjad jms) ja vajaduse korral eeskirjad kutsetühingute ning kutseorganisatsioonide kohta; seda teavet võib anda näiteks viitega veebisaidile, mis tegeleb selliste küsimustega, või elektrooniliselt;
- g) rändajaid, kes soovivad teenust osutada, tuleb teavitada, kas tuleb esitada deklaratsioon ja kas selle kutseala kvalifikatsioone, millel nad soovivad tegutseda, kontrollitakse;
- h) kui direktiiv 2005/36/EÜ ei hõlma taotleja tingimusi (nt avaldus akadeemiliseks tunnustamiseks), tuleb anda piisav teave, et võimaldada rändajal taotlus vastutavasse osakonda ümber suunata;
- i) rändaja teavitamine, et ta võib tunnustamistoimingute ajal tekkivate probleemide korral võtta ühendust vastuvõtva liikmesriigi kontaktpunktiga, ning et sellistel juhtudel antakse täiendavat teavet ja abi.

**C.
MITTEAKTSEPTEE-
RITAV TEGEVUS**

- a) Rändajale antakse vähem teavet, kui on loetletud veerus B.

II. DOKUMENDID

	<p>3. Dokumendid, mida rändajal võidakse paluda vastuvõtva liikmesriigi pädevale asutusele tegutsema asumiseks esitada</p>
<p>A. PARIM TAVA</p>	<p>a) Direktiivi artikli 12 kohaldamisel esitab päritoluliikmesriigi pädev asutus vastuvõtva liikmesriigi pädevale asutusele teavet, mis võimaldab neil välja selgitada vastava samaväärse tasemega kvalifikatsiooni oleku, eelistatavalt käesoleva tegevusjuhendi lisas A esitatud dokumendi vormis.</p> <p>b) [Kutsealade puhul, mida käsitletakse III jaotise I peatükis, kui rändajad ei esita vajalikku teavet, peab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus leidma teavet rändaja poolt läbitud koolituste kohta, kasutades vajalike küsimuste esitamiseks siseturu infosüsteemi (IMI)⁹].</p> <p>c) Kui vastuvõtva liikmesriigi pädeval asutusel on kahtlus või küsimus seoses veerus B loetletud rändaja poolt esitatavate dokumentidega, tuleb esitada küsimus IMI abil¹⁰.</p>
<p>B AKTSEPTTEERITAV TEGEVUS</p>	<p>Rändajal võidakse paluda esitada:</p> <p>a) kodakondsust tõendav dokument, näiteks koopia isikutunnistusest või passist;</p> <p>b) koopia kutsealase pädevuse või ametliku kvalifikatsiooni tõendist, mis lubab kutsealal töötada vastavalt direktiivi artikli 3 lõike 1 punktidele b ja c ning artiklile 11;</p> <p>c) teave direktiivi artiklis 12 osutatud kvalifikatsiooni olemuse kohta, nagu on sätestatud standardvormis (käesoleva tegevusjuhendi lisas A esitatud dokument), kui selle vormi on rändajale esitanud päritoluliikmesriik või see on esitatud muul viisil;</p> <p>d) vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võib soovitada rändajatel esitada teavet pideva kutsealase arengu, seminaride ja kõigi algsele väljaõppele lisaks läbitud koolitusvormide kohta, kuna lisakoolitus võib korvata olulised erinevused kvalifikatsioonide vahel ja võimaldada rändajatel vältida korvamismeetmeid;</p> <p>e) taotleja kutsealase töökogemuse tõend: kui selline erialane töökogemus on eeltingimuseks direktiivi 2005/36/EÜ kohaldamisel (st kui kutseala ega koolitust ei reguleerita päritoluriigis, vaid kutseala reguleeritakse vastuvõtjariigis) ja kui tema huvides on anda sellist teavet, kuna see võimaldab tal täielikult või osaliselt vältida kohustust läbida sobivustest või kohanemisaeg; seega tuleb arvestada kõiki tõendamisevahendeid, s.t et rändaja ei pea esitama pädeva asutuse väljastatud tunnistust; vastuvõttev liikmesriik peab näiteks tööandjate esitatavad palgatõendid või tõendid aktsepteerima; siiski on väga oluline, et tõendamisevahendid määratleksid selgelt rändaja kutsealase tegevuse; siiski võidakse päritoluliikmesriigi pädeva asutuse väljastatud tõendit nõuda järgmistel juhtudel: - kutse kvalifikatsiooni automaatseks tunnustamiseks erialase töökogemuse põhjal vastavalt artiklitele 16–19, vt direktiivi VII lisa punkti 1 alapunkt c;</p>

⁹ Kui IMI on asjaomase kutseala puhul kasutatav

¹⁰ Vt joonealune märkus 9

	<p>- kolmanda riigi kvalifikatsiooni omavate isikute kolmeaastase kutsealase töökogemuse kinnitamiseks vastavalt direktiivi artikli 3 lõikele 3;</p> <p>- harukondlike kutsealade korral, et tunnustada automaatselt direktiivi 2005/36/EÜ üldiste või konkreetsete omandatud õigusi käsitlevate sätete põhjal, näiteks (vt artikli 23 lõiked 1–5, artikli 27 lõige 1 eriarstide kohta, artikkel 33 ja artikli 33 punkt a õdede kohta, artikkel 37 hambaarstide kohta, artikkel 39 veterinaararstide kohta, artikkel 43 ja artikli 43 punkt a ämmaemandate kohta, artikli 49 lõige 2 arhitektide kohta) ning ämmaemandate ja apteekrite kohta, et teatavatel tingimustel kvalifikatsioone automaatselt tunnustada (vt artikkel 41 ja artikli 45 lõige 3);</p> <p>f) dokumendid, mis tõendavad rändaja head iseloomu või mainet või tema maksejõulisust ning seda, et tema kutsealast tegutsemist ei ole peatatud või keelustatud töise ametialaste käitumisreeglite vastu eksimise või kriminaalkuriteo või vandetöotuse või vande vastu vastava töotuse tõttu (kui nõue kehtib ka liikmeriikidele) vastavalt direktiivi VII lisa punkti 1 alapunktile d;</p> <p>g) meditsiinilise sobivuse tõend (kui nõue kehtib ka liikmesriikidele) (direktiivi VII lisa punkti 1 alapunkt e), mille väljastab pädev asutus, mille puhul võib olla tegemist eraarstiga (üld- või erimeditsiin sõltuvalt nõutavast tõendist);</p> <p>h) taotleja majanduslikku seisundit ja kindlustuskatet kinnitav tõend (kui nõue kehtib ka liikmesriikidele) (vt täpsemad andmed direktiivi VII lisa punkti 1 alapunktis f);</p> <p>i) III jaotise III peatüki kohaselt automaatselt tunnustamisele kuuluvate minimaalsetele koolitusnõuetele vastavate kvalifikatsioonide puhul nn vastavustunnistus vastavalt VII lisa punktile 2;</p> <p>j) III jaotise III peatüki kohaselt automaatselt tunnustamisele kuuluvate ja minimaalsetele koolitusnõuetele vastavate kvalifikatsioonide kohta, mille nimetus ei vasta direktiivi vastavas lisas loetletud pealkirjadele, tuleb esitada „nimetuse muutmise” tõend vastavalt artikli 23 lõikele 6;</p> <p>k) III jaotise I peatüki alla kuuluvate kutsealade puhul võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus nõuda, et rändajad esitaksid teavet läbitud koolituste kohta, et vajaduse korral tuvastada oluliste erinevuste olemasolu vastavalt direktiivi artiklile 14 (vt VII lisa punkti 1 alapunkt b); selle tulemusel võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus vajaduse korral küsida teavet õpingute kogukestuse ja õpitud teemade ning nende mahtude kohta ning vajaduse korral tasakaalu kohta teoreetilise ja praktilise osa vahel; kui taotleja ei esita seda teavet, peaksid vastuvõtva liikmesriigi pädevad asutused päritoluriigi kontaktpunkti, pädeva asutuse või muu asjakohase asutusega ühendust võtma; igal juhul, kui ei ole võimalik leida teavet koolituste kohta, teeb pädev asutus otsuse olemasoleva teabe põhjal;</p> <p>l) kui vastuvõtva liikmesriigi pädeval asutusel on kahtlusi või küsimusi seoses kõnealuses veerus loetletud rändaja esitatavate dokumentidega, peab ta halduskoostöö kaudu pöörduma vastava asutuse poole päritoluliikmesriigis.</p>
<p>C. MITTEAKTSEPTEE- RITAV TEGEVUS</p>	<p>a) Rändajalt ei nõuta rohkem teavet väljaõppe kohta, kui on esitatud käesoleva dokumendi veeru B punktis k; kuna siin on tegemist kutsealase tunnustamise mitte akadeemilise tunnustamisega. Tunnustamisest ei saa keelduda ainult selle alusel, et rändaja ei esita teavet koolituse kohta liikmesriigis, kus ta oma kvalifikatsiooni omandas, ning toiminguga ei saa samal põhjusel ka liigselt viivitada. Sellisel juhul on pädev asutus kohustatud seda teavet otsima halduskoostöö kaudu (vt punkt k aktsepteeritava tegevuse all).</p> <p>b) Rändajalt ei tohi nõuda täiendavate dokumentide (nt kodakondsuse tõend tema konsulaadist) ja/või teabe esitamist, kui on esitatud veerus B ja/või ettekirjutavas vormis).</p>
	<p>4. Dokumendid, mida rändajal võidakse paluda vastuvõtva liikmesriigi pädevale asutusele ajutiste teenuste osutamise korral esitada</p>

A. PARIM TAVA	a) [Kui vastuvõtva liikmesriigi pädeval asutusel on kahtlusi või küsimusi seoses veerus B loetletud rändaja esitatavate dokumentidega, tõstatab ta küsimuse IMI abil] ¹¹ .
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	a) Kuupäeva ja allkirjaga tõend (direktiivi artikli 7 lõige 1), mis näitab kavatsust osutada teenust vastuvõtva liikmesriigi territooriumil ning mis tuvastab rändaja (isikusamasus, aadress, elukutse, asukohaliikmesriik), kutseala, millel ta soovib vastuvõttas liikmesriigis tegutseda, ning olemasolu korral ka kindlustusettevõtte nime ja lepingu numbri või muud kollektiivse kaitse vahendid seoses ametikindlustusega. <p>b) Kodakondsust tõendav dokument (direktiivi artikli 7 lõike 2 punkt a), näiteks koopia isikutunnistusest või passist.</p> <p>c) Dokumendid, mis tõestavad juriidilist tegutsemisvormi (direktiivi artikli 7 lõike 2 punkt b); vt nimekirja kõnealuse tegevusjuhendi lisa B¹² osutatud dokumentidest, mida liikmesriigid võivad esitada; igal juhul on oluline, et dokumendis on selgelt määratletud rändaja kutsealane tegevus.</p> <p>d) Kui veeru B punktis c osutatud dokument ei tõenda, et rändajal ei ole keelatud juriidilise tegutsemisvormi tõendi esitamise ajal kutsealal tegutseda (artikli 7 lõike 2 punkt b), võib esitada ka muu sobiva dokumendi (nt väljavõtte karistus- või kriminaalregistrist; dokumendi kutseorganisatsioonilt).</p> <p>e) Koopia kutsekvalifikatsioonidest (direktiivi artikli 7 lõike 2 punkt c), mis direktiivi artikli 3 lõike 1 punkti b kohaselt määratletuna on kvalifikatsioonid, mida tõendavad formaalsete kvalifikatsioonide tõendid, pädevuse tõendamine ja/või kutsealane töökogemus.</p> <p>f) Vähemalt kaheaastase kutsealase töökogemuse tõend, kui direktiiviga ei ole reguleeritud ei kutseala ega koolitus (direktiivi artikli 7 lõike 2 punkt d). Aktsepteeritakse kõiki tõendamisevahendeid, seega ei pea rändaja esitama pädeva asutuse poolt väljastatud tõendit, näiteks peab vastuvõttev liikmesriik aktsepteerima palgatõendeid või tõendeid tööandjatelt, tingimusel, et need näitavad selgelt ära rändaja kutsealase tegevuse. Kui veeru B punktis c esitatud dokument tõendab ka, et rändajal on asukohaliikmesriigis kutsealane töökogemus, ei ole vaja nõuda muid dokumente.</p> <p>g) Turvasektoriga seotud kutsealade puhul tõend kriminaalkorras karistamise puudumisest (nt väljavõtte karistusregistrist).</p> <p>h) Kutsealade puhul, mis ei kuulu automaatsele tunnustamisele ja mille puhul direktiivi artikli 7 lõike 4 kohaselt oleks õigustatud kvalifikatsioonide kontroll, võib vastuvõttev liikmesriik vajaduse korral toimingut kiirendamiseks soovitada, et rändajad esitaksid kohe pärast deklaratsiooni kättesaamist (vt punkti 8 veeru B punkt b) teabe läbitud koolituste kohta. Kui rändaja ei ole ühe kuu jooksul pärast deklaratsiooni saamist sellist teavet esitanud, peab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võtma ühendust päritoluliikmesriigi kontaktpunkti, pädeva asutuse või muu asjakohase asutusega, et seda teavet saada. Kui vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus ei ole rändajatel soovitanud koolituse kohta teavet esitada kohe pärast deklaratsiooni saamist, peab pädev asutus ühe kuu jooksul pärast deklaratsiooni kättesaamist hankima vajaduse korral teavet rändaja poolt läbitud koolituse kohta päritolu liikmesriigi kontaktpunktist, pädevast asutusest või muust asjakohasest asutusest. Kui pädev asutus ei ole kõigist pingutustest hoolimata suutnud seda teavet kuu aja jooksul leida, võib pädev asutus siis paluda rändajal seda teavet esitada. Rändajaga tuleb ühendust võtta kohe, kui pädev asutus on kindel, et ei suuda ise koolituse kohta teavet leida. Kui teave puudub, teeb pädev asutus otsuse dokumentide ja muu kättesaadava teabe alusel. Arvestades, et teave koolituse kohta on oluline ainult selleks, et leida koolituskursustes esinevaid olulisi erinevusi, mis võivad olla rahvatervisele või avalikule turvalisusele kahjulikud, võib pädev asutus järgmisest teabest sellel eesmärgil küsida vaid sellega seotud teavet: õpingute kogukestus, õpitud ained ja nende maht ning vajaduse korral tasakaal teoreetilise ja praktilise osa vahel.</p>

¹¹ Vt joonealune märkus 9

¹² Lisa B ei ole veel kättesaadav

	<p>i) Kutsealade puhul, mis ei kuulu automaatsele tunnustamisele ja mille kvalifikatsioonide kontroll oleks direktiivi artikli 7 lõike 4 kohaselt õigustatud, võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus soovitada rändajatel kohe pärast deklaratsiooni kättesaamist (vt punkti 8 veeru B punkt b) esitada teavet kutsealase töökogemuse, pideva kutsealase arengu, seminaride ja kõigi läbitud koolituste vormide kohta lisaks esialgsele väljaõppele, kuna esiteks võib see aidata vältida nende kvalifikatsioonide kontrollimist või teiseks võivad erialane töökogemus ja täiendkoolitused kompenseerida olulisi erinevusi kvalifikatsioonide vahel ja võimaldada rändajatel vältida korvamismeetmeid.</p> <p>j) Kui vastuvõtva liikmesriigi pädeval asutusel on kahtlusi või küsimusi seoses antud veerus loetletud rändaja esitatavate dokumentidega, peab ta halduskoostöö kaudu pöörduma vastava asutuse poole päritoluliikmesriigis.</p>
C. MITTEAKTSEPTEE-RITAV TEGEVUS	<p>a) Tähtaja nõudmine tõendi esitamiseks.</p> <p>b) Juriidilise tegutsemisvormi tõendina ainult päritoluliikmesriigi pädeva asutuse väljastatud tõendi aktsepteerimine.</p> <p>c) Kvalifikatsioonide kontrolli eesmärgil rohkema teabe nõudmine väljaõppe kohta, kui on nõutud veeru B punktis h.</p> <p>d) Veeru B punktis i osutatud dokumentide esitamise tegemine kvalifikatsiooni kontrollimise eelduseks.</p> <p>e) Täiendavate dokumentide (nt kindlustuslepingu koopia või tõend kindlustusettevõttest koos deklaratsiooniga) ja/või muu teabe nõudmine, kui on esitatud veerus B ja/või ettekirjutavas vormis.</p>
	5. Vorm, milles rändaja peab esitama vastuvõtva liikmesriigi pädevate asutuste nõutavad dokumendid
A. PARIM TAVA	<p>a) [Tavalised fotokoopiad: põhjendatud kahtluste korral kontrollib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus päritoluliikmesriigi pädevalt asutuselt IMI abil kvalifikatsiooni ehtsust ja/või isikuandmeid]¹³.</p> <p>b) Kui kinnitatud koopiat ei ole võimalik esitada,¹⁴ võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus IMI abil kontrollida kvalifikatsiooni, tunnistuse ja/või isikuandmete ehtsust päritoluliikmesriigist]¹⁵.</p> <p>c) Aktsepteerimine, et kõik dokumendid esitatakse elektrooniliselt, sealhulgas teenuste ajutise osutamise korral (deklaratsioon ja sellega kaasnevad dokumendid) [kuni 28.12.2009, vt joonealune märkus]¹⁶.</p> <p>d) Elektroonilise allkirja aktsepteerimine.</p>

¹³ Vt joonealune märkus 9

¹⁴ Vt kohtuasi C-298/99, 21. märts 2002 „Euroopa Ühenduste Komisjon vs. Itaalia Vabariik”

¹⁵ Vt joonealune märkus 9

B. AKTSEPTSEERITAV TEGEVUS	<p>a) Tavalised fotokoopiad vajalikest dokumentidest (kutsekvalifikatsioonid, omandatud õiguste tunnistus, kutsealase töökogemuse tõendid ja „isikuandmed“): kahtluste korral võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus päritoluliikmesriigi pädevalt asutuselt nõuda kvalifikatsiooni, tunnistuse ja/või „isikuandmete“ ehtsuse kinnitamist.</p> <p>b) Pädeva asutuse väljastatud vajalike dokumentide kinnitatud fotokoopiad (kutsekvalifikatsioonid, omandatud õiguste tunnistused, kutsealase töökogemuse tunnistused ja „isikuandmed“); kui kinnitatud koopiat ei saa esitada,¹⁷ võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus kontrollida kvalifikatsiooni, tunnistuse ja/või „isikuandmete“ sisu ja ehtsust halduskoostöö kaudu.</p> <p>c) Tegutsema asumiseks võidakse rändajale pakkuda võimalust taotleda tunnustamist nõuetekohaselt täidetud taotlusvormi abil (saadakse pädevalt asutuselt).</p> <p>d) Rändajale võidakse pakkuda võimalust kasutada standarddokumenti, et esitada deklaratsioon, mida võidakse nõuda direktiivi artikli 7 lõike 1 kohaselt.</p> <p>e) Aktsepteerimine, et rändajad saavad direktiivi artikli 7 lõikes 1 nõutud avalduse elektroonilise vormi abil. [Alates 28.12.2009 – teenuste direktiivi 2006/123/EÜ jõustumise kuupäev – asendatakse punkt e järgmiselt: „aktsepteerimine, et kõik dokumendid esitatakse elektrooniliselt, kaasa arvatud teenuste direktiiviga hõlmatud kutsealadega seotud teenuste ajutise osutamise korral (deklaratsioon ja sellega kaasnevad dokumendid)”].</p>
C. MITTEAKTSEPTSEERITAV TEGEVUS	<p>a) Rändajat ei tohi sundida esitama originaaldokumente¹⁸ või konsulaarametite või riikliku haldusasutuse poolt tõestatud dokumente (näiteks Haagi konventsiooniga sätestatud apostilliga) ega esitama dokumente templijäljendiga paberil, mis on kättesaadavad vaid vastuvõtvas liikmesriigis.</p> <p>b) Asutamiseõiguse või teenuste osutamise õiguse keelamine ainult sel põhjusel, et rändaja ei ole kasutanud standarddokumenti.</p> <p>c) Keeldumine direktiivi artikli 7 lõike 1 alusel esitatud avalduse aktsepteerimisest elektroonilises vormis [Alates 28.12.2009 – teenuste direktiivi 2006/123/EÜ jõustumise kuupäev – asendatakse punkt c järgmiselt: „keeldumine aktsepteerimast, et kõik teenuste direktiiviga hõlmatud kutsealadega seoses esitatavad dokumendid esitatakse elektroonilises vormis”].</p>
6. Pädeva asutuse poolt vastuvõtvas liikmesriigis nõutavad tõlked	
A. PARIM TAVA	<p>a) [Tõlget ei nõuta, eriti direktiivi III jaotise III peatüki alla kuuluvate kutsealade puhul, arvestades, et kvalifikatsiooni nimetus on esitatud direktiivi 2005/36/EÜ lisas; kahtluste korral esitatakse küsimused IMI abil päritoluliikmesriigi pädevale asutusele]¹⁹.</p>

¹⁶ Alates 28.12.2009 on elektrooniliste dokumentide aktsepteerimine kohustuslik kutsealade puhul, mis on hõlmatud teenuste direktiiviga vastavalt teenuste direktiivi (direktiiv 2006/123/EÜ) artiklile 8.

¹⁷ Vt joonealune märkus 14

¹⁸ Vt joonealune märkus 14

¹⁹ Vt joonealune märkus 9

B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Tõlkeid võib nõuda vaid siis, kui neid on taotluse töötlemiseks tegelikult vaja²⁰.</p> <p>b) Tõestatud või kinnitatud tõlgete nõudmine on õigustatud oluliste dokumentide puhul (kutsekvalifikatsioonid, omandatud õiguste tunnistused, „isikuandmed”, kutsealase töökogemuse tõendid); (pidades meeles, et mida rohkem tõestatud või kinnitatud dokumente rändajalt nõutakse, seda suuremad on tema kulud)²¹. Siiski tuleb direktiivi III jaotise III peatüki alla kuuluvate kutsealade kvalifikatsioonide puhul aktsepteerida kinnitamata tõlkeid; kahtluse korral esitatakse küsimused päritoluliikmesriigi pädevale asutusele halduskoostöö kaudu.</p> <p>c) Tõestatud tõlkeid ei nõuta standarddokumentidele, nagu isikutunnistused, passid jms.</p> <p>d) Vastuvõttev liikmesriik peab aktsepteerima päritoluliikmesriigis tõestatud või kinnitatud tõlkeid; rändajal aga on õigus otsustada, millises liikmesriigis ta tõestatud või kinnitatud tõlke saada soovib.</p>
C. MITTEAKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Selliste tõlgete nõudmine, mis ei vasta veerus B sätestatud kriteeriumidele.</p>
7. Dokumentide koostamine: määratud aeg ja puuduvad dokumendid tegutsema asumiseks	
A. PARIM TAVA	<p>a) Taotluste töötlemine kiiremini kui direktiivi poolt sätestatud kolme kuni nelja kuu jooksul.</p> <p>b) Avalduste töötlemine elektrooniliselt [kuni 28.12.2009, vt joonealune märkus]²².</p>
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Nõudmise korral peavad pädevad asutused enne tunnustamise taotluse esitamist rändajale andma põhjaliku nimekirja dokumentidest, mida temalt lisaks taotlusele võidakse nõuda (taotleja poolt nende dokumentide hilisemal esitamisel peab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus käsitama toimikut terviklikuna), kui ei ole õigust küsida täiendavaid dokumente. Kui mõnede dokumentide kohta on vaja esitada tõestatud tõlked (vt tegevusjuhendi punkt 6), tuleb rändajat teavitada, kust sellised tõlked hankida.</p> <p>b) Vastavalt direktiivi artikli 51 lõikele 1 peab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus kinnitama taotluse kättesaamist ühe kuu jooksul pärast taotluse kättesaamist ning teavitama taotlejat puuduvatest dokumentidest, märkides need täpselt ära (nt koopia kvalifikatsioonitunnistusest, teave õpingute kogukestuse, õpitud ainete ja nende mahtude kohta; vajaduse korral tasakaal teoreetilise ja praktilise osa vahel jne); kättesaamise kinnituses tuleb taotlejat teavitada, et ajaperiood ei alga enne, kui puuduolevad dokumendid esitatakse.</p> <p>c) Kui rändaja küsib vastuvõtva liikmesriigi pädevalt asutuselt konkreetselt, kas tema esitatud dokumendid on täielikud, on asutusel õigus seda teavet väljastada.</p>

²⁰ Näiteks Rootsi, kus teatavatele asutustele võib dokumente esitada rootsi, taani, norra, soome, inglise või prantsuse keeles.

²¹ Vt joonealune märkus 14

²² Alates 28.12.2009 on elektrooniliste dokumentide aktsepteerimine kohustuslik kutsealade puhul, mis on hõlmatud teenuste direktiiviga vastavalt teenuste direktiivi (direktiiv 2006/123/EÜ) artiklile 8

	<p>d) Kutsealade puhul, mis on hõlmatud direktiivi III jaotise I ja II peatükiga, tuleb taotlejaid teavitada enne kolmekuulise perioodi lõppu, et tähtaega ületatakse ühe kuu võrra, kui pädev asutus ei ole kättesaamise kinnituses sõnaselgelt väitnud, et toiminguks kulub neli kuud.</p> <p>e) [Alates 28.12.2009 – teenuste direktiivi 2006/123/EÜ rakendamise kuupäev – „avalduste töötlemine elektrooniliselt teenuste direktiiviga hõlmatud kutsealade puhul”].</p>
C. MITTEAKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Algses nimekirjas nimetamata täiendavate dokumentide nõudmine, millest taotlejat teavitatakse kättesaamise kinnituses, kui selleks ei ole vastavat õigust, või selliste dokumentide nõudmine, mida rändaja on juba esitanud.</p> <p>b) Direktiivis sätestatud tähtajast mittekinnipidamine.</p> <p>c) Teavitamata jätmine või vähema teabe esitamine, kui on nõutud veerus B.</p>
	8. Dokumentide koostamine: kvalifikatsiooni kontrollimiseks lubatud aeg ja puuduvad dokumendid teenuste osutamise korral (direktiivi artikli 7 lõige 4)
A. PARIM TAVA	<p>a) Taotluste töötlemine artikli 7 lõike 4 kohaselt direktiivis sätestatust lühema aja jooksul.</p> <p>b) Elektrooniliselt saadetud dokumendid [kuni 28.12.2009, vt joonealune märkus]²³.</p>
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Kvalifikatsiooni kontroll on õigustatud ainult rahvatervist ja ohutust mõjutavate reguleeritud kutsealade puhul, mis ei kuulu automaatsele tunnustamisele. Selline eelnev kontroll on võimalik üksnes juhul, kui kontrolli eesmärk on vältida teenuse osutaja põhjustatud tõsist kahju teenuse saaja tervisele ning turvalisusele, mis tuleneb tema kutsekvalifikatsiooni puudumisest, ja kui see kontroll ei lähe kaugemale kui selle eesmärgi täitmiseks vaja.</p> <p>b) Kohe pärast deklaratsiooni kättesaamist võib pädev asutus kutsealade puhul, mis ei kuulu automaatsele tunnustamisele mis on kohane, soovitada rändajatel esitada teavet koolituste, töökogemuse, pideva kutsealase enesetäiendamise ja/või täiendkoolituste/seminaride kohta. Seoses koolitusega võib pädev asutus otsustada teabe saamiseks võtta ühendust kontaktpunkti, päritoluliikmesriigi pädeva asutuse või muu organiga (vt punkti 4 veeru B punktid h ja i).</p> <p>c) Viivitus otsuse vastuvõtmisel on õigustatud vaid siis, kui tekib üks või mitu järgmistest probleemidest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikli 7 lõikes 1 loetletud teabe puudumine; - artikli 7 lõikes 2 loetletud ühe või mitme vajaliku dokumendi puudumine; - kahtlus artikli 7 lõikes 2 loetletud dokumentide ehtsuse või tõepärasuse suhtes; - olukordades, kus kvalifikatsioonide kontroll on õigustatud kutsealade puhul, mis ei kuulu automaatsele tunnustamisele ning pädev asutus ei ole rändajalt või kontaktpunkti või päritoluliikmesriigi pädeva asutuse või muu päritoluliikmesriigi pädeva organi kaudu saanud teavet rändaja läbitud koolituste kohta esimese kuu jooksul alates deklaratsiooni kättesaamisest või on vaja täiendavat teavet või on see teave juba saadud, kuid ei ole veel läbi vaadatud (vt punkti 4 veeru B punkt h). <p>Rändajat tuleb viivituste põhjustest kirjalikult teavitada; eriti kui ei leitud teavet koolituste kohta, peab vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus selgelt viitama meetmetele, mida on rakendatud selle hankimiseks, ning nende meetmete ebaõnnestumise põhjustele.</p>

²³ Alates 28.12.2009 on elektrooniliste dokumentide aktsepteerimine kohustuslik kutsealade puhul, mis on hõlmatud teenuste direktiiviga vastavalt teenuste direktiivi (direktiiv 2006/123/EÜ) artiklile 8

	<p>d) Probleemide lahendamiseks ettenähtud periood tuleb hoida nii lühike kui võimalik ning see ei tohiks ületada tühte kuud.</p> <p>e) Kahekuuline tähtaeg, mille jooksul pädev asutus peab jõudma otsusele, algab hetkest, mil tekkinud probleem saab lahendatud (nt päritoluriigi pädev asutus on kinnitanud dokumendi ehtsust või rändaja on esitanud teavet koolituse kohta või vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus on ise koolituste kohta teavet hankinud jne). Kui kõigist pingutustest hoolimata ei õnnestunud vastuvõtva liikmesriigi pädeval asutusel probleemi tühe kuu jooksul lahendada, peab pädev asutus otsuse vastu võtma kahe kuu jooksul pärast selle ühekuulise perioodi lõppu.</p> <p>f) Kui probleemi ei saa kiiremas korras lahendada, tuleb otsus vastu võtta olemasolevate dokumentide ja teabe põhjal.</p> <p>g) Otsus, millega rändajale määratakse korvamismeede, peab sisaldama punkti 10 veeru B punktis c ja punkti 12 veeru B punktis b sätestatud teavet.</p> <p>h) [Alates 28.12.2009 – teenuste direktiivi 2006/123/EÜ rakendamise kuupäev – „elektrooniliselt saadetud dokumendid teenuste direktiiviga hõlmatud kutsealade korral”].</p>
<p>C. MITTEAKTSEPTEE- RITAV TEGEVUS</p>	<p>a) Punkti 4 veerus B loetlemata dokumentide nõudmine.</p> <p>b) Otsuse vastuvõtmisega asjatu viivitamine.</p> <p>c) Vähema teabe esitamine, kui on osutatud veeru B punktis g.</p>

III. KORVAMISMEETMED

	9. Sobivustest vastuvõtvast liikmesriigis tegutsema asumiseks
A. PARIM TAVA	<ul style="list-style-type: none"> a) Sagedus: vastavalt nõudlusele, rohkem kui kaks korda aastas. b) Ettevalmistus: nõudmise korral teabe esitamine pädeva asutuse või kontaktpunkti poolt pakutud ettevalmistuskursuste, soovitatava lugemise ja näidistestide kohta. c) Testiks registreerumisel tekkivate probleemide korral aitab rändajat kontaktpunkt ja/või pädev asutus.
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<ul style="list-style-type: none"> a) Sagedus: vastavalt nõudlusele, vähemalt kaks korda aastas; hooajaliste tegevuste korral²⁴ tuleb korraldada mitu testi ja need peavad olema koondatud hooaja esimesse poolde. b) Pädev asutus peab rändajale esitama nimekirja riiklikest asutustest, mis vastutavad sobivustestide korraldamise eest. c) Et võimaldada rändajal teha valikut testi ja koolitusperioodi vahel, peab pädev asutus teda viivitamatult teavitama vajalikest elementidest seoses testi sisu ja korraldusega (lubatud aeg, kirjalikud ja/või suulised testid, valikvastused jne). d) Kui rändaja on otsustanud testi kasuks, peab pädev asutus teda viivitamatult teavitama haldusformaalsustest, mida tuleb täita sobivustestile registreerumiseks; sobivustesti jaoks peab olema võimalik esitada registreerimisvorm. e) Rändajatel lubatakse testi uuesti sooritada. Reeglid, mis määravad, mitu korda kandidaadid võivad testi sooritada, peavad arvestama riiklike tavadega (jälgides mittediskrimineerimise põhimõtet).
C. MITTEAKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<ul style="list-style-type: none"> a) Sagedus: vähem kui kaks korda aastas; hooajaliste tegevuste korral vähem kui on sätestatud veeru B punktis a. b) Väheste teabe esitamine, kui on sätestatud veerus B. c) Korvamismeetme rakendamine, pakkumata rändajale võimalust näidata, et ta on omandanud puuduolevad teadmised või pädevused töökogemuse ja/või täiendkoolituse ja/või pideva kutsealase arengu ja/või seminaridel osalemise kaudu.
	10. Sobivustest ajutiste teenuste osutamiseks vastuvõtvast liikmesriigis
A. PARIM TAVA	<ul style="list-style-type: none"> a) Ettevalmistus: nõudmise korral teabe esitamine pädeva asutuse või kontaktpunkti poolt pakutud ettevalmistuskursuste, soovitatava lugemise ja näidistestide kohta.

²⁴ Eriti suusaõpetajatele, nagu on nõutud erandeid sätestavate otsustega (http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/general-system_otherprof_ski_instructors_en.htm)

	<p>b) Testiks registreerumisel tekkivate probleemide korral aitab rändajat kontaktpunkt ja/või pädev asutus.</p> <p>c) Rändajal peab olema võimalus testi kuu aja jooksul pärast ebaõnnestumist uuesti sooritada.</p>
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Kui rändaja ei ole koos deklaratsiooniga esitanud teavet töökogemuse, täiendkoolituste ja/või pideva kutsealase arengu ja/või seminaridel osalemise kohta, tuleb talle kõigepealt pakkuda võimalust näidata, et ta on omandanud puuduolevad teadmised või pädevused töökogemuse ja/või pideva kutsealase arengu ja/või täiendkoolituse ja/või seminaride kaudu.</p> <p>b) Testi sagedus: vastavalt vajadusele, arvestades, et test tuleb sooritada ühe kuu jooksul pärast testi määramisega seotud otsuse vastuvõtmist.</p> <p>c) Otsuses, mis nõuab rändajalt tõendeid, et ta on omandanud puuduolevad teadmised testi abil, tuleb taotlejaid teavitada testi sooritamise kuupäevast ja kohast ning testi korraldusest (lubatud aeg, kirjalik ja/või suuline test, valikvastused jne). Otsuses tuleb ka ära märkida, et kui kõiki testiks vajalikke toiminguid, kaasa arvatud testi tulemusi, ei ole ühe kuu jooksul lõpetatud, võib rändaja hakata teenust osutama.</p> <p>d) Rändajatel lubatakse testi uuesti sooritada. Sellistel juhtudel ei pea rändajad kõiki toiminguid uuesti läbima; uus test korraldatakse nii kiiresti kui võimalik. Reeglid, mis määravad, mitu korda kandidaadid võivad testi sooritada, peavad arvestama riiklike tavadega (jälgides mittediskrimineerimise põhimõtet).</p>
C. MITTEAKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Korvamismeetme rakendamine, pakkumata rändajale võimalust näidata, et ta on omandanud puuduolevad teadmised või pädevused töökogemuse ja/või täiendkoolituse ja/või pideva kutsealase arengu ja/või seminaridel osalemise kaudu.</p> <p>b) Vähema teabe või vähemate õiguste andmine, kui on sätestatud veerus B.</p>
11. Kohanemisaeg vastuvõtvas liikmesriigis tegutsema asumiseks	
A. PARIM TAVA	<p>a) Nõudmise korral edastab pädev asutus või kontaktpunkt rändajale teavitamise eesmärgil edukatest kohanemisaegadeest saadud kogemusi (näiteks soovitusliku kirjanduseraamatute nimekirjad).</p> <p>b) Võimaluse korral peaks rändajale andma vaba voli valimaks praktika juhendajat ja kohta, kus kohanemisaega veedetakse.</p> <p>c) Kohanemisajaks sobiva koha leidmisel tekkivate probleemide korral aitab rändajat kontaktpunkt ja/või pädev asutus.</p>
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Et võimaldada rändajal teha valikut testi ja koolitusperioodi vahel, peab pädev asutus teda viivitamatult teavitama vajalikest elementidest seoses kohanemisaja sisu ja korraldusega.</p> <p>b) Kui rändaja on kohanemisaja valinud, peab pädev asutus teda viivitamatult teavitama haldusformaalsustest, mida tuleb täita kohanemisajaks registreerimiseks.</p> <p>c) Kui vastuvõtva riigi riiklikes struktuurides võimaldatakse, võib rändaja kohanemisaja jooksul töötasu saada, ent see ei tähenda, et tal on selleks õigus; igal juhul tuleb talle selle kohta teavet anda.</p> <p>d) Kui praktikandi suhtes kehtivad seadused on määratud riiklikul tasandil, tuleb neid võrdse kohtlemise põhimõtte kohaselt kohaldada ka rändajatele.</p> <p>e) Vastuvõttev liikmesriik võib anda vastutuse kohanemisaegade eest volitatud ettevõtetele ja/või praktika juhendajatele. Ent kohanemisperioodi korraldused ei</p>

	<p>tohiks olla nii heidutavad, et kujutavad endast rändajale kaudset ja ülemäärast takistust (nt koolitusajaks liiga kaugele sõitmine, liigselt piiravad tingimused jms).</p> <p>Rändajale tuleks anda nimekiri asutustest/inimestest, kes vastutavad tema kutsealal tegutsemisega seotud kohanemisaegade eest.</p>
C. MITTEAKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Korvamismeetme rakendamine, pakkumata rändajale võimalust näidata, et ta on omandanud puuduolevad teadmised või pädevused töökogemuse ja/või täiendkoolituse ja/või pideva kutsealase arengu ja/või seminaridel osalemise kaudu.</p> <p>b) Väheema teabe esitamine, kui on sätestatud veerus B.</p>
12. Kohanemisaeg ajutiste teenuste osutamiseks vastuvõtvast liikmesriigis	
A. PARIM TAVA	<p>a) Nõudmise korral edastab pädev asutus või kontaktpunkt rändajale teavitamise eesmärgil kohanemisaegadest saadud kogemusi (näiteks soovitusliku kirjanduse nimekirjad).</p>
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Kui rändaja ei ole koos deklaratsiooniga esitanud teavet töökogemuse ja/või täiendkoolituste ja/või pideva kutsealase arengu ja/või seminaridel osalemise kohta, tuleb talle kõigepealt pakkuda võimalust näidata, et ta on omandanud puuduolevad teadmised või pädevused töökogemuse, pideva kutsealase arengu ja/või täiendkoolituse ja/või seminaride kaudu.</p> <p>b) Otsuses, mis nõuab rändajalt tõendeid, et ta on omandanud puuduvad teadmised kohanemisaja abil, tuleb kandidaate teavitada koolitusaja alguskuupäevast, kohast, kestusest ja sisust ning talle tuleb esitada ka teave töötasu ja seaduste kohta. Kohanemisaeg tuleb läbida ja tulemused edastada ühe kuu jooksul alates otsusest; seega saab kohanemisaega välja pakkuda vaid siis, kui selle kestus ei ületa ühekuist tähtaega; otsuses peab olema ka märgitud, et kui kohanemisaega ei ole ühe kuu jooksul korraldatud, võib rändaja hakata teenust osutama.</p> <p>c) Kohanemisaja korraldused ei tohiks olla nii heidutavad, et kujutavad endast kaudset ja ülemäärast takistust rändajale.</p> <p>d) Kui vastuvõtva riigi riiklikes struktuurides võimaldatakse, võib rändaja kohanemisaja jooksul töötasu saada, ent see ei tähenda, et tal on selleks õigus; igal juhul tuleb talle selle kohta teavet anda.</p> <p>e) Kui praktikandi suhtes kehtivad seadused on määratud riiklikul tasandil, tuleb neid võrdse kohtlemise põhimõtte kohaselt kohaldada ka rändajatele.</p>
C. MITTEAKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Korvamismeetme rakendamine, pakkumata rändajale võimalust näidata, et ta on omandanud puuduolevad teadmised või pädevused töökogemuse ja/või täiendkoolituse ja/või pideva kutsealase arengu ja/või seminaridel osalemise kaudu.</p> <p>b) Väheema teabe esitamine, kui on sätestatud veerus B.</p>

IV. MAKSUD

	13. Rändaja poolt vastuvõtvast liikmesriigis tasutavad maksud tegutsema asumise korral ja artikli 7 lõikes 4 (teenuste osutamine) sätestatud kvalifikatsioonide kontrolli korral
A. PARIM TAVA	a) Maksud puuduvad.
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	Rändajalt võidakse nõuda tasu tema avalduse, sobivustesti või kohanemisaja töötlemise eest, tingimusel, et on täidetud järgmised nõuded: a) tasu ei ületa pakutava teenuse tegelikku maksumust; b) tasu on võrreldav sellega, mida vastuvõtva liikmesriigi kodanikud sarnastes tingimustes maksavad; c) tasu ei ole lubatud määrata tasemel, mis ei võimaldaks direktiivis sätestatud õigusi praktikas rakendada; d) võib rakendada ühtse määraga makse, tingimusel et need on õigustatud viitega taotluse töötlemise keskmisele maksumusele.
C. MITTEAKTSEPTEERITAV TEGEVUS	a) Maksude kehtestamine, mis ei vasta veerus B loetletud kriteeriumidele. b) Maksude kehtestamine seoses artikli 7 (teenuste vaba osutamine) alusel esitatud deklaratsiooniga; see ei kehti artikli 7 lõike 4 alla kuuluvate juhtude korral.

V. EESKIRJAD PÕHJENDATUD OTSUSTE JA KAEBUSTE KOHTA

14. Eeskirjad põhjendatud otsuste ja kaebuste kohta	
A. PARIM TAVA	<p>a) Pädeva asutuse poolt vastu võetud otsuses märgitakse rändaja kaebuse esitamise õigust, täpsustades toiminguid, mida tuleb järgida, ning eriti ajalist piirangut kaebuse esitamiseks vastavas liikmesriigis.</p> <p>b) Rändajat teavitatakse kohtuvälisest menetlusest ja talle antakse SOLVITi veebisaidi aadress.</p>
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	<p>a) Kõigi otsustega koos tuleb esitada ka nende põhjendused.</p> <p>b) Pädev asutus peab rändajat teavitama tema juriidilisest (või halduslikust) kaebuse esitamise õigusest, määrates järgitavad toimingud ja ajapiirangu kaebustele vastavas liikmesriigis; rändajat tuleb teavitada ka taotluse töötlemise eest vastutava asutuse poolse lubatud aja jooksul mittereageerimise tagajärgedest.</p> <p>c) Rändaja nõudmise korral annab kontaktpunkt SOLVITi kohta rohkem teavet²⁵ ja vajaduse korral osutab ka abi.</p>
C. MITTEAKTSEPTEE- RITAV TEGEVUS	<p>a) Põhjuste või rahuldavate põhjuste esitamata jätmine. „Akadeemilisel tunnustusel” põhinevad argumendid ei ole aktsepteeritavad.</p> <p>b) Teabe puudumine rändaja kaebuse esitamise õiguse kohta.</p>

²⁵ <http://ec.europa.eu/solvit/index.htm>

VI. KOORDINEERIMINE

15. Koordineerimine	
A. PARIM TAVA	a) Regulaarsed kohtumised liikmesriigis erinevate kutsealadega tegelevate pädevate asutuste vahel eesmärgiga vahetada kogemusi. b) Kontaktpunktide võrgustik ELi tasemel.
B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS	a) Regulaarsed riiklikul tasemel kohtumised riiklike koordinaatorite ja pädevate asutuste vahel kas otse või kaudselt vahendajate kaudu. b) Kontakt erinevate liikmesriikide koordinaatorite vahel ELi tasandil. c) Regulaarne kontakt kontaktpunktide vahel.
C. MITTEAKTSEPTEE RITAV TEGEVUS	a) Väiksem kontakt kui esitatud veerus B.

VII. KEELEOSKUS

<p>A. PARIM TAVA</p>	<p>16. Keeleoskus</p> <p>a) Kahtluste korral seoses kvalifikatsiooni täpsuse või keeleoskuse osas võib vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus päritoluliikmesriigi pädevalt asutuselt nõuda kvalifikatsiooni täpsust või keeleoskust tõendava dokumendi kinnitamist halduskoostöö [ja IMI] kaudu²⁶.</p>
<p>B. AKTSEPTEERITAV TEGEVUS</p>	<p>Kutsekvalifikatsioonide tunnustamine ei saa sõltuda keeleoskusest, kui just keeleoskus ei kuulu kvalifikatsiooni alla (nt kõneterapeudid). Keelenõuded ei tohi ületada neid, mis on vajalikud ja piisavad vastuvõtvast liikmesriigis kutsealal tegutsemiseks. Iga olukorda käsitletakse eraldi juhtumina; keeleoskuse tõendamiseks piisab ühest järgmistest dokumentidest:</p> <p>a) koopia kvalifikatsioonidokumendist vastuvõtva liikmesriigi keeles;</p> <p>b) koopia kvalifikatsioonidokumendist, mis tõestab vastuvõtva liikmesriigi keel(t)e oskust (nt ülikoolikraad, kaubanduskoja kvalifikatsiooni tõendav dokument, tunnustatud keeleinstituti, nagu Goethe Instituudi poolt väljastatud kvalifikatsiooni tõendav dokument jne);</p> <p>c) tõend eelneva töökogemuse kohta vastuvõtva liikmesriigi territooriumil;</p> <p>d) kui rändaja ei esita punktides a kuni c nõutud tõendeid, võidakse korraldada asjakohane intervjuu või test (suuline ja/või kirjalik).</p>
<p>C. MITTEAKTSEPTEE- RITAV TEGEVUS</p>	<p>a) Kutsekvalifikatsiooni tunnustamine ei saa sõltuda keeleoskusest, kui just keeleoskus ei kuulu kvalifikatsiooni alla (nt kõneterapeudid).</p> <p>b) Ainult teatud tüüpi asutuste poolt väljastatud kvalifikatsioonide aktsepteerimine ja nõue, et rändaja esitaks originaaldokumendid või konsulaarametite või riikliku haldusasutuse poolt tõestatud dokumendid (näiteks Haagi konventsiooniga sätestatud apostilliga) või esitaks dokumente templijäljendiga paberil, mis on kättesaadav vaid vastuvõtvast liikmesriigis.</p> <p>c) Süstemaatiline testi kohaldamine.</p>

²⁶ Vt joonealune märkus 9

Lisa A

Vastuvõtva liikmesriigi poolt esitatav teave „kvalifikatsioonide võrdse kohtlemise kohta” vastavalt direktiivi 2005/36/EÜ artiklile 12

1. Kutseala ja tegevuste kirjeldamine, millega kvalifikatsioonid tegeleda lubavad.

--

2. Kinnitus, et punktis 4 märgitud kvalifikatsioon annab reguleeritud kutsealal vastuvõtvas liikmesriigis tegevuse alustamiseks või tegutsemiseks samad õigused nagu punktis 5 märgitud kvalifikatsioonigi, ning nende õiguste lühikirjeldus

--

3. Märge, kas punktis 4 osutatud kvalifikatsioonile anti võrdsed õigused või see käsitleb teistsugust olukorda

--

4. Võrdväärseks loetava kvalifikatsiooni taseme, koolituse kestuse ja muude asjakohaste omaduste kirjeldus

--

5. Selle kvalifikatsiooni kirjeldus, millega võrdväärseks teist kvalifikatsiooni loetakse

--

6. Kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente väljastavad pädevad asutused.

B LISA
DIREKTIIVI 2005/36/EÜ ARTIKLI 7 LÕIKE 2 PUNKTI B KOHAST AMETLIKKU
ASUTAMIST TÕENDAVATE DOKUMENTIDE KATEGOORIAD

I. Kõnealused dokumendid on dokumendid, mis tõendavad, et kvalifitseeritud spetsialistid on oma päritoluliikmesriigis ametlikult asutatud eesmärgiga osutada teenuseid vastuvõtvast liikmesriigis, tingimusel et need dokumendid:

- **tõendavad, et isik on ametlikult asutatud,¹ kui ta esitab deklaratsiooni esimest korda, ja**
- **viitavad asjaomasele kutsealale.**

Kui dokument tõendab, et sisserändajal ei ole ametliku asutamise tõendi väljastamise ajal keelatud kutsealal tegutseda, ei tohi muid dokumente nõuda.

A) KUTSEALA ON ASUTAMISE LIIKMESRIIGIS REGULEERITUD

Ametliku asutamise tõendamiseks võib nõuda ainult ühte järgmistest dokumentidest ja sisserändaja võib valida, milline neist on kõige asjakohasem.

FÜÜSILISEST ISIKUST ETTEVÕTJAD

(Enamikus või kõikides liikmesriikides on põhimõtteliselt kättesaadavad järgmised dokumendid.)

– Pädeva asutuse tunnistus **või**

– selliste kutseorganisatsioonide tunnistus, kellele liikmesriigid on usaldanud kutsealal tegutsemise ja sellega tegelemise reguleerimise, **või**

– kutsealal tegutsemise loa koopia **või**

– äriregistri/majandusregistri väljavõtte koopia **või**

(Mainitud liikmesriikides on kättesaadavad järgmised täiendavad dokumendid.)

– väljavõtte pädeva asutuse peetavast spetsialistide registrist: **Küpros / Austria** (psühhoterapeudid, tervisepsühholoogid, kliinilised psühholoogid, muusikaterapeudid ja raamatupidamiserialad: väljavõtte loetelust tuleb printida välja Internetist) / **Luksemburg**

või

---

¹Direktiivi 2005/36/EÜ artikli 7 lõike 2 punkti b kohaselt on spetsialist liikmesriigis ametlikult asutatud, kui tal on õigus tegutseda liikmesriigis kutsealal, millele ta kvalifitseerub. See tähendab, et sel ajal, kui spetsialist kavatses osutada teenuseid teises liikmesriigis, ei ole tal asutamise liikmesriigis tegevuskeeldu. See ei tähenda siiski, et kõnealune spetsialist peab asutamise liikmesriigis selle kutsealaga tegelikult tegelema sel ajal, kui ta kavatses osutada teenuseid teises liikmesriigis. Kui aga kutseala, millele spetsialist asutamise liikmesriigis kvalifitseerub, ei ole teises liikmesriigis reguleeritud, peab ta olema asjaomasel kutsealal tegutsenud vähemalt kaks aastat viimase kümne aasta jooksul.

– sotsiaalkindlustuse tõend:

Bulgaaria (sotsiaalkindlustusraamatu koopia või riikliku sotsiaalkindlustusameti väljastatud dokument) / **Luksemburg**

või

– tõend maksude maksmise kohta:

Bulgaaria / Kreeka / Hispaania / Luksemburg

või

– tõend hea maine kohta:

Bulgaaria (tõendi väljastab piirkondlik kohus või registriamet)

või

– kutsealase vastutuskindlustuse poliis / tõend:

Bulgaaria / Poola (hindajad, kinnisvarahaldajad, kinnisvaramaaklerid – lisaks kutsealal tegutsemise loale)

või

– tellija deklaratsioon:

Bulgaaria (füüsilisest isikust ettevõtjad, kes ei ole kaubanduskoja või kutseorganisatsiooni liikmed).

TÖÖTAJAD

(Enamikus või kõikides liikmesriikides on põhimõtteliselt kättesaadavad järgmised dokumendid.)

– Pädeva asutuse tunnistus **või**

– selliste kutseorganisatsioonide tunnistus, kellele liikmesriigid on usaldanud kutsealal tegutsemise ja sellega tegelemise reguleerimise, **või**

– kutsealal tegutsemise loa koopia **või**

(Mainitud liikmesriikides on kättesaadavad järgmised täiendavad dokumendid.)

– väljavõte pädeva asutuse peetavast spetsialistide registrist: **Küpros / Austria** (psühhoterapeudid, tervisepsühholoogid, kliinilised psühholoogid, muusikaterapeudid ja raamatupidamiserialad: väljavõte loetelust tuleb printida välja Internetist) / **Luksemburg**

või

– väljavõte ettevõtte personaliregistrist:

Prantsusmaa (matuseteenused)

või

– sotsiaalkindlustuse tõend:

Bulgaaria (sotsiaalkindlustusraamatu koopia / riikliku sotsiaalkindlustusameti väljastatud dokument / tööraamatu koopia) / **Luksemburg**

või

– tõend maksude maksmise kohta:

Bulgaaria / Hispaania / Luksemburg

või

– tõend hea maine kohta:

Bulgaaria (tõendi väljastab piirkondlik kohus või registriamet)

või

– palgatõendid:

Prantsusmaa,

– kutsealase vastutuskindlustuse poliis / tõend:

Poola (hindajad, kinnisvarahaldajad, kinnisvaramaaklerid – lisaks kutsealal tegutsemise loale).

B) KUTSEALA EI OLE ASUTAMISE LIIKMESRIIGIS REGULEERITUD

Ametliku asutamise tõendamiseks võib nõuda ainult ühte järgmistest dokumentidest ja sisserändaja võib valida, milline neist on kõige asjakohasem.

1) FÜÜSILISEST ISIKUST ETTEVÕTJAD

(Enamikus või kõikides liikmesriikides on põhimõtteliselt kättesaadavad järgmised dokumendid.)

– Kutsealal tegutsemise luba **või**

– äriregistri/majandusregistri/ettevõttere registri väljavõtte koopia **või**

– kutseorganisatsioonide tunnistus **või**

(Mainitud liikmesriikides on kättesaadavad järgmised täiendavad dokumendid.)

– sotsiaalkindlustuse tõend:

Bulgaaria (sotsiaalkindlustusraamatu koopia või riikliku sotsiaalkindlustusameti väljastatud dokument) / **Küpros / Luksemburg / Portugal**

või

– tõend maksude maksmise kohta:

Bulgaaria / Saksamaa / Kreeka / Hispaania / Luksemburg / Ühendkuningriik (maksualane teave Briti maksu- ja tolliametist või viimane raamatupidamisaruanne) / **Portugal**

või

– ettevõtlusmaksu viitenumber:

Ühendkuningriik

või

– käibemaksukohuslase registreerimisandmed:

Ühendkuningriik

või

– tõend hea maine kohta:

Bulgaaria (tõendi väljastab piirkondlik kohus või registriamet)

või

– tellija deklaratsioon:

Bulgaaria / Saksamaa (vabade elukutsete esindajad, kes on füüsilisest isikust ettevõtjad ja ei ole kaubanduskoja liikmed (nt giid), võivad esitada üksnes tellija väljastatud tõendi koos kohaliku maksuhalduri väljastatud dokumendiga) / **Ühendkuningriik**

või

– lepingute koopiad:

Ühendkuningriik

või

– raamatupidaja dokumentatsioon:

Ühendkuningriik

või

– pädeva asutuse tõend ametliku asutamise kohta:

Taani (karistuste puudumist tõendav dokument) / **Leedu** (füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise tõend) / **Poola** (IV lisas loetletud ametite puhul: vojevoodkondade marssalite või vojevoodkondade (piirkondlike) tööhõiveametite väljastatud tõend)

või

– pädeva asutuse tõend registreerimise kohta:

Tšehhi Vabariik (füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsev ainuomanik: kutseorganisatsiooni või pädeva asutuse kinnitus registreerimise kohta) / **Taani**.

2) TÖÖTAJAD

(Enamikus või kõikides liikmesriikides on põhimõtteliselt kättesaadavad järgmised dokumendid.)

– Kutseorganisatsioonide tunnistus **või**

– kutsealal tegutsemise luba **või**

– tööandja tunnistus, mis tõendab, et töötaja on asjaomasel kutsealal tegutsenud vähemalt kaks aastat viimase kümne aasta jooksul, koos tõendiga sotsiaalkindlustuse ja maksude maksmise kohta, **või**

(Mainitud liikmesriikides on kättesaadavad järgmised täiendavad dokumendid.)

– sotsiaalkindlustuse tõend:

Bulgaaria (sotsiaalkindlustusraamatu koopia / riikliku sotsiaalkindlustusameti väljastatud dokument / tööraamatu koopia) / **Luksemburg** / **Portugal**

või

– tõend maksude maksmise kohta:

Bulgaaria / **Hispaania** / **Luksemburg** / **Ühendkuningriik** (maksualane teave Briti maksu- ja tolliametist või koopia dokumendist P60 (iga-aastane tuluaruanne eelmise maksuaasta kohta) / **Portugal**

või

– palgatõendid:

Bulgaaria / **Prantsusmaa**

või

– pädeva asutuse tõend ametliku asutamise kohta:

Taani (karistuste puudumist tõendav dokument) / **Poola** (IV lisas loetletud ametite puhul: vojevoodkondade marssalite või vojevoodkondade (piirkondlike) tööhõiveametite väljastatud tõend)

või

– pädeva asutuse tõend registreerimise kohta:

Hispaania (avaliku sektori töötajad ja tervishoiutöötajad).

II. Kui punktis 1 osutatud dokument ei tõenda, et sisserändajal ei ole ametliku asutamise tõendi väljastamise ajal keelatud kutsealal tegutseda, tohib nõuda ühte järgmistest dokumentidest. Kõnealusel dokumendist peab selgelt ilmnema, et isikul ei ole tegevuskeeldu. Kui kutseala on päritoluliikmesriigis reguleeritud, peab järgmiste dokumentide nõue olema erandlik, kuna põhimõtteliselt peaks punktis I.A osutatud

ametlike dokumentide alusel olema võimalik tõendada, et isikul ei ole keelatud kutsealal tegutseda.

– Väljavõte karistus-/kriminaalregistrist **või**

– pädeva asutuse (nt kohus või politsei) tõend selle kohta, et isik on kohtulikult karistamata, **või**

– kutseorganisatsioonide tunnistus.